

HEGYALJA.

Zemplénmegyei ismeretterjesztő hetilap,
tekintettel Tokaj-Hegyalja érdekeire.

Megjelen: hetenkint egyszer, Kedden reggel, egy egész iven.	Szerkesztői és kiadói iroda, Ó-hidutca 680-ik szám, hová a kéziratok, pénzküldemények, és hirdetések utasítandók.	Felelős szerkesztő, és kiadótulajdonos: Borúth Elemér.	Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.	Előfizetésiár: Egészévre . . . 6 frt. Félévre . . . 3 frt. Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
--	---	--	--	---

A Hegyalja érdekei.

II.

Kedves barátom!

Mindenekelőtt engedj meg: hogy tetemes elfoglaltságom miatt nagyobb gondot közléseimre nem fordíthatok, s így a bizalmas levélalakot anyival is inkább megtartom. mert ezzel a pongyolaság még leginkább összefér.

Különböztetést válogatott olvasó közönséged a héjat amugyis elválasztja magvától, s csak azt tartja meg, amit gyakorlati szempontból használhat, avagy felhasználhat. Tehát a dologra.

Első sorban, mi természetesebb, mint hogy téged kiválóan lapod sorsa, s ennélfogva azon vélemény érdekel, melyet annak megindítása és tartalma felől táplálnak, — s érzésben a fővárosi lapok újdonságaiból, máskülönböztet pedig magánnyilatkozatokból merithetsz tájékozást.

Egyik mint másik irányban meg-

nyugtatónak, sőt biztatónak tekintheted az eredményt. Részemről csak elismerő nyilatkozatokat hallottam lapod első száma felől. Kezembem van már a második is, s a tartalmat illetőleg, soraim különösen ez utóbbira fognak vonatkozni.

Elismeréssel kell kiemelnem, különösen: hogy a programhoz hiven, sok előkészítődést mellőzve, egyenesen a szeg fejének vágsz, s akörül tapogatódzol.

Készakarva választom e kifejezést; mert nem csupán kívánatosnak, desőt nélkülözhetlennek tartom: hogy a hegyaljai borkereskedelem pangását fejtegető elemzéseidben jövőre is épányi óvatossággal, mint kimélettel igyekezzél eljárni, s a hiba gyökereit ott keresd, ahol az valóban fészkel.

Nagy tévedés volna bárkitől is a borkereskedelem körül fennlevő hiányokat, a borkereskedelem hanyatlásával összetévesztetni, s egyiknek okozatában a másiknak okait fűrkészni.

Hegyaljai borkereskedelem, és hegyaljai borkereskedelem: két különböző dolog. Egyik-

javitása, közvetve a másiknak emelésére kétségtelenül kihat, azonban a legkárosabb horderejű nézetnek volnék kénytelen nyilvánítani azt, mely magának a világhírű és speczialis tokaj-hegyaljai termeléknek, eredetiségéből leendő teljes kitorgatását vélné az egyedül üdvözítő panaceának.

Még sohasem hallottam: hogy a Xeres, Madeira, avagy portói borokat sajátoságaikból kellett volna kivetkőztetni, mielőbb azok a világkereskedelem piacára alkalmasakká lőnek. Sőt épen elenkezőleg, csak ezen kiváló, és másokétól eltérő sajátoságaik biztosítják kelendőségüket.

Okvetlenül kell, és szükséges okszerűbb bor és pinczekezelés életbeléptetésére törekednünk, valamint a hegyaljai szőlőművelés és borkereskedelem körül is ezélszerűbb gazdálkodási rendszert behoznunk, és megállapítanunk; mindennek azonban nem szabad a hegyaljai bor sajátos eredetiségének rovására történie.

A boroknak épenúgy, mint a különfajta nemzetiségnek ek határozott jelle-

„A HEGYALJA“ TÁRCZÁJA.

Ujhelyi tárcza.

(Hogyan lehet ujhelyben tárczát írni? Ujhely és a költészet. Sár mint nevezetesség. Hó. Mi a farsang s színház? Phantaziám erkődése. Ujhely muzsái. A közönségi nympha Egy pohár viz.)

Minő vakmerőség! Hogyan és miről lehet ujhelyi tárczát írni? Kérdi megütődve néhány nyájias olvasóm, mert nemde megbocsátják egyengemet, az olvasókat mindig nyájiasoknak képzelni irányomban.

Szívesen adnék kimerítő választ, hisz egy könnyen elkészülhetnék e tárczával is. Azonban elhihetik, oly kevéssé oldottam meg a rejtélyt, mint önök. De én Istenem mire nem vetemedik kétségbeesésében az ember?!?

A tárczairókat sugalló gunyos képű manók egyike hozzám is tévedt, de elbámulva észleli szándékomat, és jókedvét rögtön elveszítve minden biztatásom daczára siet vissza távol kalandozó társaihoz. Könnyű nagy városban írni, hol váltakozó ujságban nincs fogyatkozás, és az élettelen pezsgés habzó felszínét kanallazza az író; majd közérdekű eszmék hozzák villanyosságba a kedélyeket, majd a kihálaszott ingerlő történetkéik tintacsöppjeivel gyógyítja sok rheumás lélek blazirtságát. Ó szerencsés! Körülrajongja a bohóság, a szerelem kaczerül légyottot ad, a muzsák és gráciák kegyeikkel árasztják el. Avagy szép lehet egy tárczairóra nézve, idylli magányban lelkesülni a természet gazdag bájain, szívni a rétek fris illatát, elandalogni a madarak énekén, és a lélek szárnyain az aethertiszte végtelenségbe emelkedni. Ki ne szeretne olykor költővé lenni!

De Ujhelyben nem teremnek a költészet rózsái! És tövisai? Talán! Még nem tudom. Miről is lehet itt írni, midőn nagy érdekek

iránt hiányzik az érzék. az üres semmisségeket pedig untig eleget csépli az ezernyelvű csacogás.

Búsan tekintek ki a szabadba. Elöttem csak végtelen sártenger terül el; a lagunák között büszkén emelkedik Ujhely szt. Márk tere, a főpiacz. E hasonlatosság Velenczével, mondhatom, meglepéssel tölti be keblemet. Mint szurkon a legyek, gázol néhány barbár jobb ügyre méltó elszántsággal a sáron keresztül, a szeker kerékagyig sülyed, és óriási barázdákat von a sűrű iszapon át. És e különféle nyomok, Ujhely sarát, mely különben is nevezetesség, városunk kronikájába, avatják, és napi eseményeinek plastikus leírását nyújtják. Kár hogy az egyes sárrétegeket nem lehet a muzeumban megőriztetni, évkönyveink lapjait képeznek, történetünk emlékeit, minők a pyramisok. A késő utókor pedig bámulná láb — kéz — és közbe-közbe orr lenyomatainkat mint híres ákom bákum hieroglypheket.

Azonban a táj kép változik. Papirosomtól épen föltekintve, sűrűn látom hullani a hó-pelyheket; a szenny fehér lepellel kendőzi magát, a mocsok az ártatlanság mezében kaczerkodik. Elnézést kér e? Hagyjuk tehát a sarat!

Hát ki siet segítségére a tárczairónak? Az unalom istene könyörtelenül ül trónján, és én szentül meg vagyok győződve: hogy Ujhelyt választotta székhelyéül. Látom kinos vajudások közt teremtett angyalait megjeleni halandó földieim között, kiknek minden percök egy örökkévalóságnak látszik. Oh minő szánalomra méltó angyalok! Egy nyomorék alak, mely tarkabarka összeakgatott rongyaival igyekszik, fedni meztelen tagjait és tátongó sebeit, s koldusként sompolyog küszöbről küszöbre: a színeszet nevét hordja. És azon beesett képű, beteges és bádgyadt gyermek, kinek csak szemét ragyognak tüzfényben, igazóleg tekintve felénk, a farsang volna? Szülőjük, az unalom, ez ő-

isten, álmosan, nehéz szempillákkal iszonyuan ásít, és midőn megehezik, mint hajdan Saturnus, kegyetlenül saját magzatait nyeli el, és sem színháza sem farsangja nem marad Ujhelynek.

Fantáziám csapong, hegyen völgyön túl akar ragadni, emlékeim más tájak felé csábitanak, hol több az öröm, szebb az élet. Veszedelemes helyzet mely gondolataimmal küzködni kényszerít! Erzem, képzelőtehetségemet igénybe kell vennem, hogy a költészet ábrándvilágát teritsem a rideg való fölé, és rózsaszínben lássam tündökleni a fölöttem lebegő szürke felhőket. Irigylem Seherézádét. E perza költő szerette a bort, mely phantaziáját feltűzelve, minden bánatot felejtetett, világ urává tette, és királyfényt varázsolt eléje. Azonban a költő az isteni nektárt nélkülözni kénytelen. Kétségbeesésében a képzelet e szárnyas tündér, meg menti, serlegeket büvöl elő, melyekben csillogva gyönyözik a szőlő nedve, . . . mámor fogja el, ő ismét boldog, hatalmas, és uralkodik szereti ez áldott földet. Mily műve a szédélges nek! Mily óriás szemfényvesztés! Ha volna ly képzelet erőm, mint egy „elkápráztottak“ Victor Hugo kifejezésével élve, Ki semmitsem lát és megis mindent lát, — írnek csodadolgokat Ujhelyről, egész bányáját a mesés kincseknek mutatnám e setét üregben, a vas is aranyná válnék; forgatnám tárczairó tollamat, mintha Eldoradóban volnék. Ehhez bűvészet kell, Döbler bűvészet, mely egy, nyűtt kalapból kifogyhatlanul szórja a virágbokrétaikat. Lehetetlen! és mégis veg nélkül folytathatja: „Noch ein Sträusschen.“

Igy szeretném megkísérteni. Tehát segítetek Múzsák!

Hol vagytok? Látnak benneteket elbájozt szemeim? De minő balsors üzött titeket Helikon ambróziatelt völgyeiről e komor éghajlat alá! Mely vihar sodrott Kastília tiszta forrásaiból iszapos posványok közé! Arczotokon

gü egyéniségük van, melyet fejleszteni, nemesíteni kell, és szabad; de abból azt kivetkőztetni, avagy lényegében átalakítani: — soha.

Különben is én a hegyaljai borkereskedelem pangását korántsem a termelők, és a világhírű termelőkben keresem, — a baj gyökérokra, nézetem szerint másutt fekszik. Erről azonban majd csak legközelebb*)

TÖRÖK SÁNDOR.

A műszeres testek nemel, fajai, változatal.

II.

A barom nemek között talán a majmok legtöbb fajra oszlanak. Másoknak hosszú farkuk van, melyet kéz gyanánt használnak, mások farkatlanok. Ezek között nagyobbak, erősebbek az orangután és gorilla Afrikában, melyek az ember idomához leginkább közelítenek, azért bátorítottak némely szeles emberek azt következtetni, hogy ezek a majomfajok, valódi emberfajok.

Mennyi hitelt érdemeljenek ilyen könnyelmű emberek, kitészik tudós természetbúvárok, klasszikus munkáiból, milyenek Mitterpacher Lajos apát uréi, ki természetstoriájában (Compendium Historiae Naturalis, a Ludovico Mitterpacher coascriptum. Budae 1799) a majmokról ezeket mondja: A majmok az emberi idomhoz egyébb barmoknál hasonlóbbak, ábrájok ormányra nyulik, előfoguk mindkét felül négy, vágófogaik magányosak, hosszabbak, testök vagy egészen, vagy nagyobb részben szőrös. Négy kezű állatok, ujjaiak hosszúk, hátul-

*) T. barátunk jelen sorait átlengő nézetnek, lapunk 3-ik számában — mely úgy látszik: még nem jutott kezei közé — mi is nyomtatékos kifejezést adunk. A borkereskedelem pangásának gyökérokára nézve azonban kénytelenek vagyunk előbbi állításaink mellett szorosán megmaradni. Jól tudjuk: hogy néhány, a hegyaljai borkereskedés czége alá bújó a gyvaló hitelünk rovására fűzi mesterkedéseit, de másrészt czáfóhatatlan adatok vannak kezeink között, melyek szerint a primitív kezelés, s ennek folytán a megromlás jelei legtöbb szőr oly bor küldeményeken voltak észlelhetők, melyek megbízható, sőt tekintélyes bortermelők neveit viselék ajánló levelül.

Szerk.

só kezeik hüvelykei külön válnak. Lábaik tehát nincsenek. Fákön laknak, melyek gyümölcsével élnek.

Csudálatos tulajdonságuk, hogy akármit látnak, nevéstégesen utánozzák. Elméjük egyébb barmokénál sokkal gyengébb. Nem bírnak sem az elefánt értelmességével, sem a kutya fogékonyságával és szaglásával, sem a hód (castor) építő mesterségével. Valóban csudálatos dolog, hogy a barmoknak épen az a nemzetsége melynek idoma az emberi testhez legközelebb van, az embernek emelbeli nagy tehetségétől legtávolabb esik!

Nagy különbséget tesz az ember és majom között az is, hogy az ember hosszú talpai hátra hajló lábakkal járásra vannak alkotva és alkalmazva; a majomnak mind a négy keze előre hajlik és a hátulsó kezek a lábakat sehogysem pótolhatják, azért merő állásra, járásra, képtelenek; de mivel utánozni szeretnek, ha botos embert látnak, ők is botos fognak, és arra ügyetlenül fölemelkedve, rövid ideig eldöcögnek; egyébbkor mindég egy kezükön járnak. Beszélhetésre semmi műszerök.

De legerősebb okerő a majmok valóságos baromságának megbizonyítására az, hogy valamennyi majom épen úgy, mint a többi barom, mindeneket egyedül vele született természetű ösztönéből cselekszik, pedig egész életében csak úgy, hogy javítást semmiben sem tesz, semmiben sem halad, és a vén majom semmivel sem tud többet, mint a fiatal.

Ellenben, az ember tapasztalással, okoskodással államát megjavítja, találmányoskodik, tudományt, elmésséggel oly magasztos műveltségre jut, hogy az égi, földi lények megvizsgálásából felemelkedik azok mindenható, legbőlebb szerzője megismerésére, mit már az a nagy római szónok és philosophus Cicero is tanított: Deus ex operibus suis noscitur! Az embernek legfényesebb öntudata, érdekessége, hogy hiszi lelkének halhatatlanságát, erényes fáradozásainak jutalmát attól, ki őt legfőlségsébb tulajdonságokkal felékesítette! A művelt emberi ész megméri az égi testek távozatait egymástól, azok mekkoraságát megmondja köbös öleken is! Az óceán fenekén drótot von, mely által az európai ember az amerikaival értelmesen beszélget! Vizsgálja szekerét szélesebben hajtja! Az ember elmének e csudálatos tehetsége isteni megkülönböztetésnek ajándoka, melylyel minden földi lényt az ember hatalma alá vetett!

Mind ezekből a józan philosophia az áltudósok ellen így következtet: Homo est ani-

mal rationale: ergo quod non est animal rationale, non est homo. (Az ember eszes állat, tehát a mi nem eszes állat, hanem ember.) Hogy a majom nem eszes állat, hanem egyébb barom-nemeknél is butább, megmutattuk: tehát a majom-nemnek egy fajta sem emberfajbeli állat. Már könnyen megértheted földi, mit érjenek ama okoskodások, melyekkel némely nagy nővre vágyók, társa ágak előtt bátorítottak a majmokat emberfajok gyanánt feltüntetni.

KATONA DIENES.

Főváros.

Pest, január 15-én, 1870.

(Jég. — Titkos klubok. — Hegedű és sipláda. — Sängerinek. — Sürházak. — Állarczobálok. — Országgyűlés és egyetemi ifjuság. — Honvéd menház.)

„Jég vagy halál! — “ ez a jelszó üzleti körökben. Minden eszközt megmozdítanak, hogy e nagy (?) czél testet öltösn. Titkos klubok alakultak, melyek feladatukká tették minden áron segíteni e szörnyű állapotot, mely végveszéllyel fenyegeti a magas fogyasztó közönséget. Ennek köszönheti létrejöttét a „vizivók“ szörnyű társulata, mely hallatlan! a vendéglősök, bor és serháztulajdonosok közt, csendben és kormányengedelem nélkül alakult, s fogadalmat tett, ezental vizet inni, hogy ily módon elejét véve a nagyobb mérvű kiparolgásnak, kisebb rendű csatornák alakuljanak az égben, ergo: máskor kevesebb eső hulljon. Kérdés: meddig tart e fogadalm?

Egyébbaránt e titkos körön kívül, fővárosunk hemzseg a be nem jelentett társulatok sokaságától. A „Telek“, „Két pisztoly“ s más hasonló helyiségeken nagyszerű telepeket rendeznek, a korlátlan iparszabadság elveinek alapjára fektetett, — zsbmetszés, tolvajlás, betörés s egyéb ilyenmü kereseti ág számára. Tagja lehet minden nagy roményü siheder, ki elég fogékonysággal bír más tulajdonát sajátja gyanánt tekinteni. A felavatást a városi főkapitány eszközli, tisztességes szállással látva el, a jövedelem szerzésében megbotlott, értd rajta vesztett — tanoncot. A felszabadulás és lovaggáütés, az elbocsátási oklevél megnyerése után áll be. A működés terét a körülmények jelölik ki. Eszközül legjobban a hurokvetés bizonyult legsikerdúsabbnak. A

a száműzetés fájdalma, szeméiteken a lemondás halvány fénye, futva a zord szelektől gyűltök Hymen, a házasság istennője által gyújtott tüzek köré, ah! mert elhagyott titeket Apolló, megrettenve szálltak el a magas geniuszok. . . visszavonultak a költészet lantos gyermekei. Csak szépségtek maradt örök és változatlan. Mert szépek Ujhely leányai!

De van már egy mentő eszmém! Városi hatóságunk klasszikus izlése méltányolva az ókori mythologia szobrászati megtestüléseinek művelő hatását, egy nympa szobrot állítatott városi közparkunk fölé, mely örök egyhangusugással sirja könnyeit a vízmedencébe. Mervány alakok kebléről merítették mindenkörön költők és művészek lelkeseledést és ihletet. Én is e nympa kultuszánál teremtem meg tárczáimat.

Nemde jó lesz? . . . Kérek tehát egy pohár friss vizet, . . . és most nem félek a jövő „ujhelyi tárczától.“

— ei. — ő.

A diplomata szoknyában.

— Vége. —

Az első pillanatban — daczára hidegvérűségének — a marquis reszketni kezdett, és háláspadt lön. Sziberia, majd a bitó irtozatos képei vonultak el lelke előtt ártalan áldozatával, Juliával. És ennek mind ő az oka! . . . az ő merész könnyelműsége! . . . De egy tekintet, melyet a cszár arczára vetett, némi vigaszt merített számára annak nem épen szigoru vonásából, ki az esetet szintén csak pajzanságnak látszott tekinteni.

Szerencsétlenségre azonban a cszár ez estén nem volt olyan hangulatban, hogy ilyesmi tréfát megmosolyogjon, sőt arcza mindinkább komolyabb kifejezést nyert, s egy rö-

vid, parancsoló hangon, — mely épenugy nem türt késedelmet, mint ellenmondást — Juliát szobájába utasítá. — Könyes szemekkel távoztott a szegény leányka, s a marquis szivszakadva tekintett utána, mint akinek egy ellenállhatlan sejtelen azt sugá: hogy kedvesét többé nem látja soha . . . soha.

A pongyolán öitözött czárnó, — mintha a sors maga is úgy akarta volna, hogy az idáig oly gondosan megörzött titok, ne élhesse túl e végzetes órát, — karonfogá a marquist, s a palota felé vezeté; elpanaszolván: hogy láza miatt nem tudott nyugodni, s szüksége volt egy kevés üde levegőre, valamint a kisasszonyra is: hogy felolvasása mellett elszenderedhessek. Majd dicsérte lovagöltönyét, férfias, finom magatartását, stb. miközben eljutottak a czárnó hálósobájának ajtajához.

A marquis itt megállt, elhatározva magát tovább egy lépéssel sem menni, azonban a czárnó parancsára mégis csak belépett, hol leterdélvén a büszke fejedelemnő előtt, bevallá: hogy Beaumont kisasszony csupán költött személy volt, s a női öltöny egyedül elpalástolására szolgált egy férfinak, a ki senki más, mint ő: marquis de La Chétardie lovag.

Nagy szerencse, hogy e pillanatban egyedül voltak, s csaknem hihetetlennek látszik: a czárnó a marquis ez ünnepléses bevallását inkább némi kedély, mint visszatetszéssel hallgatta. Amde e kedélyesség nem sokáig tartott; mert amidőn Chétardie ányujtá az iratokat, melyekben királya mindenekelőtt az uralkodónő kegyeibe ajánlja őt, s a történetekért számára kegyelmet esdekelt. — Erzsébet csaknem megadólag tekintett felé, majd méltóságteljesen kezesőkre nyujtva kezét, fölemelé a marquist, s szólt hozzá: „En ámbár marquis Chétardie-nak jövőben is ugyanazon jóakarója leszek, aki Beaumont kisasszonyé valék; azonban mind addig, míg királyod sürgönyeire a kívánt

választ megadhatom, köteles vagy azon ruhát, melyet, levetettél ismét felöltöni; mert mint Beaumont kisasszony továbbra is kegyemre tarthatsz számot, de Chétardie? . . . én Chétardiet — tekintve az előzményeket — udvaromban nem ismerhetem! — s ezzel intett: hogy távozzék szobájába.

A marquis, megcsókolva ismét a czárnó kezeit, halkal szobájába eltávozott, hol egy fauteuilbe dölve, átadá magát a legmelységesebb reflexióknak. — Juliát nem láthatá többé, sőt reménye sem vala, hogy valaha még láthassa őt. Jól ismeré Erzsébet kegytelenségét, ki a legkisebb visszatetszőért is, lehet mondani embertelenül büntetett, s ki e ránézve kellemetlen esemény okát is — mint az előzményekből láthatuk — egyedül Juliának tulajdonítá. — Chétardie ez esemény után, melynek nem várt következményei szétépték legszababb álmait, nehéz, nagy betegségbe esett. Az orvosok, kik betegsége okát el nem találhaták, sok tanácskozás után végtére is a meg nem szokhatott orosz klima behatásának tulajdonították azt, tanácsolva: — mint egyedüli megmentő körülményt — a hazájába való mielőbbi visszautazást. A marquis halát adott az égnek e szerencsés betegségért mely kedvező alkalmat nyujtott neki a czárnó körmei közül valahára megmenekülhetni, a mint-hogy másnap egy császári orvos kíséretében el is utazott.

A marquis inkább, sőt valószínűleg csak is lelki beteg volt, azonban utja közben némileg visszanyerte eleveenségét azon értesülés folytán: melyszerint III. György angol trónörökös, legközelebb Sarolta, Mecklenburgi herczegnőt veendő nőül, aki Juliának — mint ő egykor elbeszélte — gyermekkori játszótársa s később is benső, meghitt barátinője volt. — E körülménytől a marquis igen igen sokat remélt; merthogy Julia legkedvezőbb esetben Sziberiába küldetett, arról, kísérelő orvosának, az orosz

dazzadó tárczák különös gondoskodás tárgyát képezik. Auch eine schöne Gegend! — Nem adom száz forintért, hogy semmim sincs.

„Négy kis húrbán annyi érzés
Nem is tudom, hogy fér meg.“

Igy pengeti lantját, a hegedű dicsőnekét zengedező Szász Károly. Teringettél! hogy nem jutott eszébe a sipládát is megörökíteni? Erről az átkozott fülhasító portékáról világhírű jéremiadokát lehetne izzadni. Óriás zagvaléka zúg fülemben e kintornák hanghulámainak, miket hajdan valamely zongoramester éhkinjában dűledt szemekkel és kiálló arccsontokkal, öklözött ki valamely szerencsétlen zongora öléből. Már hiszen verklisből nem fogysz ki birkatürelmű Pestem. Áldott egy jó tulajdonodnak kell lenni; eső nélkül is gombamódra terem benned e művészhad.

Igaz! majd elfeledtem felemlíteni a „berühmte sängerine ket, kik a téli idény alatt sáska gyanánt lepik el a sörházak tribunjeit, a melyek magaslatán torkuk szakadtából vonják ki padra a becsületes zeneszerzők darabjait, és ugyancsak csapdossák arczul az illemet és szüszies érzelmeket. . . . A sörházakban tapasztalhatod, édes ábrándokban ringó vidéki atyámfia, mennyire németleiben kanalizik még Magyarhon büszkesége: Pest. Itt egy glasi árpanektár mellett, felkiáltójelnek beillő csupaszu arczu férfi mereng az ének hangjain. Emlékében fölmerül Csaszla vidéke, honnan a Bachsystema kedvező csillagzata alatt, a szegény ország kormányrudjához szőlította a sors szerencsés szeszelye. Ott egy telt arczu, potrohos uri egyén röhögi és tapsolja agyon magát az énekesnő eszmeszegény, de annál frivolabb ötletén. Jungbunzlauban gyönyörködött első ízben a hajnal tiszta verőfényén; ott kötött a szülői kiapadhatlan szeretet utálpút a talpára, s jelölte ki zarándoklásai szent földjéül ez európai Kanant. „Hans! engedett a látónoki hivatásnak, s lett belőle „gutgesinnte háziúr“ és magyar zsiron meghízott hústömeg. Amott egy, á-la-mode cziczomázott petrenczefejű, bemázolt, — kivikszolt, — befürészporozott képű nő, a „demi monde“ modern osztályából, pislog végig, kiélt és bágyadt szemével a férfiak során, egy megszelidített arszlánt hajszával, ki elég udvarias lesz, estelijét mára előlegezni. Holnap új pályázat nyitattik.

A kávéházak beszélgetéseinek napirendjén ez időtájt a bálók állanak. Jártában-kel-

tében szinte megretten az ember a bálhirdető óriás plakátoktól, melyeken e szók „Ball“ egymást igyekeznek nagyságban felülmulni. A varázsjelző a ball mellett, a „masken“ szokott lenni. Mit valaki hirtelenében jellemzőleg „meztelen bál“nak talált olvasni. Fejélagyára tapintott a dolognak. „Az emberiség halad“ — szeretik mondogatni, — „rendeltetése céljához sebes léptekkel közeledik.“ Kezdem érteni e phrasist. Igaz biz a! Az emberiség boldogsága küszöbön van, a szentírás által oly élénk és pompás vonásokban festett paradicsomi állapot valóulásához közel. A gyengébbnem, kezd felülemelkedni a köznapiság látkörén, és már pusztán fügefafa levél-nagyságu öltönydarabokkal takarja el kezeit az álarczos vigalmakon. Nemde közel a pásztori óhajtott állapot?

A képviselőház is tánczra kerekedett. Csakhogy igen savanyu arczredőkkel tipegnek, topognak a „patres patriae.“ A pénzügyi bizottság fujja nekik a kállai-kettősök legkeservesebbjét, s most, mint a tarantella által zaklatott beteg, akár akarják, akár nem, kénytelenek végig eviczkelni a rémes kinézésű számok millióin. Hej! csak az a deficit-szörny ne merészen oly kísérteties borzalmassággal szemelt, bezeg volna akkor „dinomdánom, hegyen-völgyön lakadalom!“ . . . Tan senki sem tekint oly mohó kíváncsisággal a tárgyalásoknak ezutáni menetére, mint az egyetemi polgárság, mivel ez idény alatt került szőnyegre az egyetemi reformjavaslat. Nincs ugyan az ifjuság tulnyomó többsége megelégedve a theologiai karnak meghagyása, sőt felszaporításával; de mégis örömmel üdvözlí azt, mint egy virágzó jövő biztos alapkövét.

Hideg szellő nyaldossa ablakom tábláját, szobám levegője észrevehetőleg hűvösödik. A hideg végig borzongatja idegeimet. Megrázokdom, s kezdek gondolatokba merülni. Lelkem elé tárul a napi események folyama; egy pontnál megállapodom. Vérem sebesebben lüktet; arczom öröme gyulad, s a lelkesültség lángjánál egész porhüvelyem átmelegsik. . . . Tehát még sem sővény alatt fog elveszni az utolsó honvéd! . . . A nemzet géniusza felrázta e népet szenderéből; oda vezette elébe a szabadságharcz hőseinek rongyokba burkolt és éhtől összeomló alakjait; rámutatott ama dult vonásokra, melyeket a hideg közöny, a lelki és testi szenvedések jégkeze metszett ar-

caikra; s felkiáltott: „Ideje lemosni e szegypirt arczotokról!“ . . . A szó hatott s megfogamzott a honvéd-menház eszméje. A főváros zsidbádt életereibe feltűnő élénkséget oltott e nemes cél tetté érlelése. Gyűjtőívek tömegesen kaptak lábra és bekopoktatnak a dunapart büszke palotáitól, a külvárosi szegény viskókig. Érezzük, hogy ez az ügy nem egyesek ügye többé, hanem az egész nemzeté. . . . Dereng tehát már valahára pilláinkon a részvét könyűje. Oh csak peregtessük, hogy minden csepp pengő érczvé keményedve, a szegény sokat üldözött honvéd végsőhaját fedél alatt bocsássa ki!

(=)

Fekete könyv.

Zemplénmegye Dobsza községbeli lakos Lewinger, J. ki a sorkatonaságnál 10 évig, a csendőrségnél pedig mint káplár 7 évig szolgált, s szelid magaviseletéről elbocsátó levelében is dicsértetik, társas bérletben tartott birtokból nyert mult évi természetmennyét Lácza nevű dobszai birtokos csürében es kertjében rakta volt le. Ezen, m. é. decz 9-én még csépeletlen terménykészlet felgyuladt. A tűziárma keletkezéssel, az égés színhelyétől jó távol eső, saját házában lakó Lewinger kiriadván, a tűz helyéhez futni szándékozott. De amint az utjába eső ref. paplak előtt elhaladt, az ott, a helység birájával és több másokkal együtt álló lelkész Rigó János megállítván Lewingert, kérdezé tőle: „a kentek élete ég-e ottan?“ A kérdezett erre azt felelte: nem tudom innét kivenni, hogy hol és mi ég, mire a lelkész az előtte álló néphez azt kiáltotta: „ha a zsidók élete ég, úgy őket egyenest a tűzbe kell dobni.“ Lewinger e szavakra meghökénvén, nem találta tanácsosnak a tűz színhelyéhez közeledni, kerüldött tett a templom mellett; hogy csak távolabbról szerzhessen meggyőződést az égő tárgy iránt, de hasztalan volt ezen elővigyázata; mert a papnak többször ismételt lázító szavai egy kicsapott rektorénak hozzájárulásával, nem hibáztatták el az eredményt. A nép Lewinger után rohant, s őt megragadván a tűzhöz hurcolá, s kérielhetetlenül az égő asztagba dobta. Szerencséjére még nem harapóztak volt el a lángok az egész asztag körül, úgy hogy sikerült neki fölemelkedni és sükésnek indulni. A dühöngők azonban üzőbe véve, vasvillákkal és egyéb az oltásra maguk-

udvar kegyetlenségeit teljes meztelenségében festő nyilatkozatai után, alig kételkedhet; s ebeli föltevésében méginkább megerősíté a szép Lapoukin Endoxia sorsa, ki hasonló, jelentéktelen vétségért, vaskorbácsal iszonyun megkínóztatva, Sziberiába örökre száműzetett.

Chétardie el volt határozva Sarolta főherczegnő, György angolkirály menyasszonyánál kihallgatást kérni, s fölkelteni érdekét régi barátjának sorsa iránt addig, míg a trón fénye el nem vakítja szemét szívét az ily kicsinyes dolgok iránt. Ő e lépestől — mint mondók — igen sokat, mindent remélt, mint remélni szokott az ember minden oly körülménytől, melyel már a szerencse összekötte van. A jó eredmény iránti bizalma új erőt kölcsönzött kimerült, beteg lelkének, valóban többet is tett az betegsége eltávolítására, orvosának minden ide vágó figyelme és gyógyszeréinél.

Bécsbe érkezve, orvosának kijelenté: hogy gondozására többé szüksége nincs, s ismét felöltve női costumejét, késedelem nélkül Mecklenburg felé elutazott.

A herczegnő férjhezmeneteléig folytonos, benső összeköttetésben állt Juliával, s a leveleiben többször kifejezést nyert, Beaumont k. a. felőli érdeklődés esete, már magában véve is jó ajánló levél volt számára. — Megérkezvén Mecklenburgba, meghitt szolgáját, egy levélkével, melyben rögtönös elfogadtatásért esd, — a herczegnő palotába küldé, mire is a herczegnő válaszul egy udvari tisztjét meneszté hozzá, azon kijelentéssel: miszerint a kisasszonyt nemcsak elfogadja, de palais-jának egy része is rendelkezésére áll.

Chétardie, e nem várt szívélyességre, azonnal a palotába ment, hol egy kamarás által fogadtatva, a herczegnő szobáinak közvetlen szomszédságában levő, s a számára kijelölt lakrészbe vezetett. A herczegnő, — mel-

lözve az elfogadás formáit — pár percz mulva, egész bizalmasan benyitott a kisasszonyhoz, s mondhatni: épen oly hamar megvolt nyerve az álkisasszony bájainak, mint mindazok, a kikkel eddig csak érintkezésbe jött. — Nehány perczel utána, mintegy lánghulám rohant a terembe Julia s egyenesen a marquis karjai közé vetve magát, könyező, kimondhatlan örömeiben, az édes csókok egész özönét árasztotta reá.

* * *

Az olvasó képzeletére hagyjuk: hogy magának az ezután következett jelenet és történetekről, megfelelő képet alkot-hasson. Az anyag hozzá: a nem remélt viszontlátás örömei, édes visszaemlékezések . . . egymásiránti törhetlen szerelom, s végre a kimaradhatlan — házasság.

Az események láncolatának kiegészítéséhez azonban még a következőkkel tartozunk:

Midőn Julia az ismeretes paviloni jelenet után, Erzsébet által szobájába utasított, — barátinójét hasztalan várva — az egész éjet mély fájdalom, s iszonyú lelki kinok között virrasztotta át. Reggel felé ajtaja előtt durván a padlatra esztett fegyverek zöreje riasztotta fel, miután egy gyalog-úr lépett szobájába, kijelentvén előtte: hogy ez órától kezdve foglya marad. Julia ismervén a czárnót, egy perczig sem kételkedett a dolog valósága fölött, s inkább is csak a menekülés lehetőségéről gondolkozott. Eszébe jutott később a Mecklenburgi nagy-herczegnő tanácsa, illetőleg utasítása, melyel az ilyes — Erzsébetnél könnyen bekövetkezhető esély idején élnie kellett. S ez, lakszobájának ablakából egy vékony botra kötött fehér kendőnek kitűzése volt.

E fehér kendő jelzé a veszedelmet kinn, a városban lakó barátjainak.

Másnap reggel, még napkelte előtt Julia

rendeletet kapott útkészen lenni, s később, egy óra multán, két fegyveres ör által a pavilon előtt álló zárt kocsihoz kísértetett, mely vele a város éjszakai kapuján keresztül — három kozáktól kísérve — sebesen elrobogott.

Két órával később a kocsi egy erdőszélen, fegyverzett álarczosok által megállítatván, a kíséret szétüzetett, s a fogat tovább hajtattott, de ellenkező irányban — Moskau felé.

Sok küzdelem után, a veszélyeket gondosan elkerülve, egy, a czárnó szolgálatában álló Mecklenburgi születésű tiszt kíséretében Julia szerencsésen Bécsbe érkezett, s barátai által a Mecklenburgi herczegnő palotája melletti magánlakba elrejtetett, holott addig kelle maradnia, míg e tárgyalag a mindenféle megindított nyomozások végkép meg nem szűntek.

Kevés idővel ez események után érkezett Mecklenburgba Beaumont kisasszony, kit Julia szintén elveszettnek hitt, s akinek megérkezése a herczegnő által neki azonnal bemondatott. A többit már tudjuk.

* * *

Stein Julia az esküvő után követé férjét Franciaországba, hol rövid idő-alatt az ünnepektől szépségek egyike lón, s XV-ik Lajos udvarának, a későbbi idők által is sokat emlegetett gyöngyét képezé.

Ez oly veszélyes, mindamellert szerencsésen bevégzett küldetés egyik fényes sikerének tekinthető: nagy Péter végrendeletének hiteles másolata, melyet a marquis magával hozott, mely végrendelet a keleti kérdés megszülemése óta oly sokféleképen magyaráztatott, s meg jelenleg is folytonos feszültségben tartja egész Európát.

— th —

kal hozott szerszámokkal fejét, állsontját beverték, karját összetörték és több vasvillaszurásokat ejtettek rajta. Az áldozat, vértől elborítva, összerogyott, de még akkor sem szünetelt meg a néptömeg versenyzése az ütlegekben, míg végre egy Nagy András nevű parasztagának megessett rajta szive, a félig holt Lewingert kiragadta a dühöngő néptömeg kezei alól, hajlékába vitte s ekkép megmentette a biztos haláltól.

De még mindezzel sem akartak megelegedni a föllázítottak, hanem alig esendeselett le a tűz, Lewinger házára törtek: hogy a kicsapott rektor folyvásti izgatása szerént a halálítéletet végrehajtsák rajta, de az elíteltet hon nem találván, a szolgálatot kezdék vállalni ütlegek közt, hogy mondaná meg gazdája hollétét. Midőn ezt megtudták, Nagy András házára törtek, ki azonban az üldözöttet elrejtve eltárgadta, s e közben a dühöngőket csilapítani igyekezett, e bűnös szándék következményeire figyelmeztetvén őket. — Miért is született e jó lelkész oly későn? bizonyosan megelőzte kora, a középkori inquisitók sötét ideje! Bezzeg tanulhatna ezen néptanító ama nemes érzésű földmivelőtől, ha az erkölcsösségnek csak parányi fogamzóhelye találtatnék valahol kebelében.

Az ekkép csuffá tett Lewinger öt álló hétig fekvőbetegesen gyógyította kinos sebeit, melyek valamennyire csak behegedtek, de azért örökké nyomorék marad.

Mint hallatszik ezen panaszos ügy már beadatott Zemplén megye fenytő törvényszékéhez. Valóban kiváncsiak vagyunk a törvény végrehajtóinak ezen ügyben leendő magatartásuk iránt, S ezúttal csak azon csodálkozunk: hogy a kerületi szolgabíró, tudomása lévén a dolgról, nem sietett azt a fenytő törvényszéknek feljelenteni, és a szegény elnyomított zsidónak fellabadásáig kellett várnia: hogy részére igazság szolgáltassék. — sy — cz.

Törvényszéki terem.

Polgári osztály. Ülés január 18 és 21 1870. Perl Gábor fölperesnek Rottenstein Mór alp. elleni 208 frt. 51 kr. s járuléka iránti perében ítéltetett: Alperes tartozik felpnek a kereseti összegből 63 f. 63 kr. tóké s ennek a kereset beadásától számítandó 6% kamatait végrehajtás terhe alatt mefizetni. A perköltségek kölcsönösen megszüntetnek. (Előadó B. Barkóczy) Schön Izidor zárlati végrehajtást kifogásoló alperesnek, Bessenyei Gábor mint T. Jósika János meghatalmazottja zárlatot végrehajtó fölperes elleni zárlati ügyében végzetett: Az 1869-ik évi nov. 12-én 7242. sz. a. elrendelt s nov. 18-án fogantatott zárépségben hagyatott Alp. Schön József benyújtott kifogásaival elutasított. (Előadó Meczer!)

*) Azon fentartással közöljük e tudósítást, amelyet az eféle komoly dolog valóban megkövetel. Tartozkodunk, e mindenesetre a vandálok korát felidéző embertelen tény fölött minden további megjegyzésektől, az osztálygáznak lévén feladata azt részleteiben is minél előbb földeríteni. — Szerk.

Hirdetések díja:

Négy hasábos petit sor egyszeri beiktatásánál 7 kr. kétszerinél 6 kr. többszörinél 5 kr. Bélyeg díj: külön 30 kr.

Preszol Mátyásné fölperesnek Melko József Alp. — elleni 100 ft. becsületértési bírság iránti perében ítéltetett: Alp. 21 ft. becsületértésési bírságban $\frac{1}{3}$ mad részben a felp — $\frac{2}{3}$ ad részben a megyei pénztár javára elmarasztatik. (Előadó Ladomérszki)

Hirharang.

* S. Patakon folyó 20-án nyitott meg az országos tanító-képezde fényes ünnepélyvel és élénk érdekeltséggel. A közel 100 terítékülakomát nagyban emelték az eszmékben, phrasisokban és számban egyaránt gazdag pohárköszöntések. Gyönyörű látványt nyújtott s ez intézetnek megnyugtatóan kedves képét tárta föl a jövőben, a különféle vallásfekezethez tartozó tekintélyek őszintén barátságos közeledése és szívélyes ölekezése. Egyik feledhetlen s köz-elismerésre méltó fénypontját képezte ez ünnepélynek az, hogy a főiskola derék zenetanára nemes indítványozása és kezdeményezése folytán, az ebéd tartama alatt 193 forint gyűlt össze az országos honvéd-menház részére.

* Gálszécsen, megyénk egyik másodrendű városában, közelebb műkedvelői társulat alakult, mely zászlójára az emberi lélek és szív egyik legnemesebb műveletét — a jó tékony s ágot irta föl. Az első előadás tiszta jövedelmét, mely alkalommal Szigeti „Falusiak” című vigjátékát hozták színre, az országos honvéd-menház alapítójára javára szánta a derék társulat. Magáról az előadásról, mely eredményében meglepő volt, csak a legjobbat jegyezhetjük föl. A közönség, melynek jelentékeny részét a vidék notabilitásainak koszoruja képezte, teljes melegezéssel s a viszontlátás édes vágyával hagyta el a néző-tér, mely tánczteremre rögtönzöttvén, a szép számú közönség hajnalig mulatott. Folyó hó 30-án pedig a gálszécsi közsegi iskola javára rendeznek hasonló előadást, amikor is a „Nyolczadik pont” és „Angolosan” című vigjátékokat adandják Fogadják szives üdvözlötünket a lelkes gálszécsiek. Kívánjuk, hogy nemes nyomaikat ne verje föl a közöny paréja, hanem a követők számos serege szép és maradandó ösvénynyé tegye azt, mely ösvény tanujelül álljon fenn és hirdesse Zemplén megye művelt közönségének lelki emelkedettségét és a hazafias tények iránti soha nem lankadó érdekeltségét.

X — o — A S. a. Ujhelyi torna-egylet javára, annak tagjai által f. h. 23-án hirdett tánczvigalom a megyeház termében megtartatott. A rendezőség — úgy láttuk — minden lehetőt elkövetett: hogy csin, és elegancia tekintetében, azt a tapintat és izléssel rendezett bálók niveaujára emelje Nem nyomhatjuk el azonban boszankodással vegyes keserőségünket azon vastag közöny fölött, melyet s a Ujhely közönsége e, valóban nemes ügy emelésére czélzó tánczvigalom iránt, meg nem jelenése ál-

tal oly eklatans módon tanusított. Kutattuk e részvétlenség okait, s a különböző nézetekből azon meggyőződést merítettük magunknak: miszerint az itteni társas életben rejlik ama szétbontó elem csirája, mely a közérdekek terén is lehetetleníti a kívánt összeforrást. — Hogy is mondja Hamlet? „Valami rothad Dániában.”

Meg kellene még e helyütt emlékeztünk a tánczvigalom szépségeiről; de e hálás (?) tért tárczairónk számára tartjuk fön. Azonban nem hallgathatjuk el ama valóban nemes ténny, melyszerint Tek. Mezőssy Menyhértné, szül: Stépán Apollonia assz. (bár jelen nem lehetett) a sorsolás tárgyát képező műdarabokon kívül, a jótékony czél emeléséhez még pénzbeli adományokkal is járulni szives volt. Erre aztán mindenki azt kiáltja: sokáig éljen a nemeskeblű nő! A vigalom a helyzethez mérve elegendő kedély és komolysággal folyt le, s a kép kiegészítéséhez, a jó zene, „kredencz” és konyha is dicsérettel sorozható. —

A helybeli ifjak a honvéd menház javára jövő febr hóban bált rendeznek. Egyrészt a szép czél, másrészt a megválasztott bizottság teljes reményt nyújtanak, hogy az mindentekintetben fényes leend.

Teljesszámupéldányokkal folyvást szolgálhatunk.

Színház.

* Január 18-án „Házasság gőzövel” vigjáték 3 szakaszban. Irták Grange és Bernard, fordította Szerdahelyi K. Gyenge és üres darab, tele szeméremstő két értelműségekkel és él nélküli bohóságokkal, melyek ahelyett, hogy kacajra indítanának, inkább szánó mosolyra keltenek. A szereplők eléggé igyekeztek ugyan, hogy a darabba életet öntsének, de biz az nem sikerült. Gyenge anyagból, bajos dolog erős öltönyt varrni.

* Január 22-én „Ubrik Borbála” adatott a sző szoros értelmében tömött ház előtt. Nem csuda. Ama szerencsétlen teremtés tragikus sorsa általános érdekeltséget keltett mindentűt, ahová csak eljutott hire; s a nagy tömeg jobb része undorral s lelkében gyűlölettel fordult el a még városokat képezhető számban fennálló hasonló intézetektől. A mai színházi közönség, ez undornak és gyűlöletnek adott kifejezést, midőn „Ubrik-Borbála” előadásán oly szép számmal jelent meg. Az előadás elég kerekded volt. A szereplők közt leginkább ki tűnt s általános tetszésben részesült Ubrik Borbála személyesítője Magos Aranka, ki nem szánalmat keltő sorsa, de érzésteljes játéka, rokonszenves hangja és helyes hangsúlyozása által érdemlé ki és méltán, az aratt tapsokat és kihívásokat. Szabó Krisztina mint fejedelemlő teljesen helyén volt. Játéka folyamát helyes felfogás és következtesség jelzik. Horváth a zárdai gyontató atyát, ha nem is egészen korrekt, amennyiben az emberből többet látatott, mint a papból, de azért kielégítőleg állítá elé. A közönség igen jól mulatott rajta. Az egész mű igen gyenge gyártmány. A vasárnapi darabok közt azonban még egy ideig fenttarthatja magát.

HIRDETÉSEK.

A nyílt térben minden három hasábos garmond sor díja: 10 kr., mely mindig előlegesen fizetendő.

A farsangi idényre!

Alulirott divatcikkek kereskedésébe éppen most érkezett meg:

- Báli legyezők, a legujabb divatuak.
- Báli bokréta-tartók, kiváló izléssel.
- Legfinomabb keztyük, Páris és Prágából.

Ezeket, valamint minden e nembe vágó egyéb disz-cikkeket, a legnagyobb választékban, és jutányos áron ajánlja a t. cz. közönségnek.